

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego
w Kielcach (Polska)

Університет «Petre Andrei» м. Яси (Румунія)
Академічне товариство ім. М. Балудяньського
м. Кошице (Словацька Республіка)
Уральський державний економічний університет
г. Єкатеринбург (Російська Федерація)
Курський державний університет
г. Курск (Російська Федерація)

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ,
ЕКОНОМІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ
ВИМІРИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
Міжнародної науково-практичної конференції**

28-31 травня 2013 року

Частина I

Україна-Словаччина 2013

УДК 338:339.92 (477)

ББК 65.9 (4Укр.)

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2013. – Ч. 1. – 556 с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються пріоритети розвитку національної економіки України в сучасних умовах, інноваційні підходи і технології менеджменту вітчизняних підприємств, перспективи та напрямки трансформації фінансової системи України, уніфікації обліково-аналітичних процедур. Досліджуються сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій в науці, освіті, економіці; проблеми організації товаропостачання з точки зору маркетингу, товарознавства, експертизи, технології виробництва і просування; європейський та світовий досвід організації ресторанного та туристичного бізнесу; компетентнісний підхід в освіті; можливості застосування в контексті європейської інтеграції вищої освіти; регулювання суспільних відносин в державах Європи: правові та психологічні аспекти.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, магістрів та студентів.

УДК 338:339.92 (477)

ББК 65.9 (4Укр.)

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – Сусіденко В.Т., д.е.н., проф.
Відповідальний секретар – Оверчук В.А., к.психол.н., доц.

Члени редакційної колегії: Морозова Л.П., д.філос.н., проф.; Ковтун Е.О., к.е.н, доц.; Лозовський О.М., к.е.н, доц.; Поліщук В.М., к.геогр.н., доц.; Левчук О.В., к.е.н., доц.; Гарбар Ж.В., к.е.н., доц.; Поліщук О.А., к.е.н., доц.; Копняк Н.І., к.е.н., доц.; Томчук В.В., к.е.н., доц.; Разборська О.О., к.е.н., доц.; Даценко Г.В., к.е.н., доц.; Жарлінська Р.Г., к.е.н., доц.; Тернова А.С., к.т.н., доц.; Корж Н.В., к.е.н, доц.; Холодова О.О., к.психол.н., доц.; Кузьміна О.М., к.т.н., доц.; Гулівата І.О., к.пед.н., ст. викладач; Войнаровська Н.В., к.пед.н., ст. викладач; Костенко Н.І., к.пед.н., доц.; Бахновська І.П., к.ю.н., доц.; Ковінько М.С., к.фіз.вих. та спорту, доц.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978 - 966 - 629 - 626 - 2

І.В. Грищенко, О.В. Балахонова к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СИСТЕМА ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ.....	466
Г.В. Даценко, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ.....	474
О. М. Денисюк д.е.н., О. І. Ніколасва Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБЕ'КТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	479
Н.В. Замчевська Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУТНІСТЬ SWOT- АНАЛІЗУ, ЯК ВАЖЛИВОГО ІНСТРУМЕНТУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	483
Л.С. Коваль, к.е.н., А.В. Яворська Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АУДИТ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ У СФЕРІ ПІДТРИМКИ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	488
О.М.Кудирко, к.е.н., К.М. Таранюк Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	492
О.М. Откаленко Вінницький торговельно – економічний інститут КНТЕУ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	496
Л.Ю. Патраманська Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ «ВЕЛИКОЇ ЧЕТВІРКИ» В УКРАЇНІ.....	501
С.В. Присяжнюк, к.е.н., Т.В. Бобошко Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	507
С.В. Присяжнюк, к.е.н., О.Ю.Терентьєва Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ НОРВЕГІЇ.....	511

Міжнародної науково-практичної конференції 4 березня 2008 р. – С. 332-334.

4. Кириленко О.П. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій Монографія. / За ред. О.П. Кириленко. - Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2008. – 376 с.

5. Кириленко О.П. Місцеві фінанси: Підручник / За ред. О. П. Кириленко. - К.: М65 Знання, 2006. – 677 с.

6. Коваль Л.С. Аналітична оцінка виконання бюджетних програм / Л.С. Коваль // Євроатлантична інтеграція України: можливості та перспективи: збірник статей Міжнародної науково-практичної конференції 4 березня 2008 р. – С. 324-326.

7. Луніна І. Бюджетні доходи та податкові повноваження місцевих органів влади / І. Луніна, Н. Фролова // Економіка України. - 2008. - № 6. - С. 37-47.

8. Луніна І. Формування місцевих бюджетів у контексті завдань адміністративно-територіальної реформи/ І. Луніна // Економіка України. - 2006. - № 1. - С. 23-31.

9. Місцеві фінанси: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М. А. Гапонюк, В. П. Яцюта, А. Є. Буряченко, А. А. Славкова. - К.: КНЕУ, 2002. - 184 с.

О.М.Кудирко, к.е.н., К.М. Таранюк

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

У статті розкриваються питання, пов'язані з методикою аудиту компонентів власного капіталу. Наводяться основні проблеми аудиту власного капіталу, а також шляхи їх вирішення, спрямовані на підвищення ефективності проведення аудиторської перевірки.

Ключові слова: *власний капітал, аудит, аудиторські процедури, первинні документи, фінансова звітність.*

Постановка проблеми. Власний капітал є основним інвестиційним показником. Даному показнику приділяють значну увагу, так як він найбільш оптимально визначає результативність роботи підприємства. Крім того, чималу роль відіграє величина власного капіталу в процесі прийняття рішень у сфері планування, при складанні кошторисів, координуванні, оцінці і контролі діяльності підприємства.

Не зважаючи на те, що власний капітал як економічна категорія використовується доволі часто, проблема організації та методики аудиту формування власного капіталу підприємств залишається найбільш дискусійною, потребує подальших досліджень, започаткування пошуку нових підходів та напрямів і вдосконалення існуючих, що обумовлює актуальність даної теми.

Аналіз сучасних досліджень та публікацій. Розв'язанню теоретичних і методологічних питань аудиту власного капіталу присвячена значна кількість досліджень вітчизняних вчених: Голова С. Ф., Дорош Н.І., Черленівського Л.М., Беренда Н.І., Бутинця Ф.Ф., Усача Б.Ф., Виговська Н.Г., Петренко Н.І., Шигун М.М., Кулаковської Л.П., Піча Ю.В., Давидова Г.М., Білухи М.Т., Савченко В.Я. та ін. Проте, у підходах вчених спостерігаються відмінності стосовно методики формування і руху власного капіталу, окремих його елементів.

Постановка мети та завдань дослідження. Окреслене вище дає змогу виокремити, у вигляді мети дослідження, характеристику організації аудиту власного капіталу на підприємстві та шляхи його удосконалення. Відповідно до мети були поставлені такі завдання:

- сформувати методику аудиту компонентів власного капіталу на макро- та мікрорівні;
- розглянути основні проблеми аудиту власного капіталу;
- запропонувати шляхи удосконалення аудиту власного капіталу підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний підхід до аудиту передбачає дослідження не лише бухгалтерських операцій та методів обліку, які становлять основу фінансової звітності, але й стратегії, а також напрямів функціонування підприємств. Для користувачів фінансової звітності проблеми підвищення ефективності роботи підприємства більш вагомі, ніж звична думка перевіряючого про об'єктивність фінансової звітності.

Найбільш актуальною на теперішній день є систематизування організаційно-методичних підходів до аудиторської перевірки джерел власного капіталу, його об'єкти, елементи та контрольні точки [4, с. 126].

З метою ефективності організації аудиту власного капіталу має бути розроблена структурна модель, що відображає методику аудиту елементів власного капіталу на макро- або мікрорівні ієрархічного управління підприємством. Зasadничими аспектами побудови моделі аудиту власного капіталу на макрорівні управління є виокремлення основних етапів господарської діяльності підприємства, а саме: створення, функціонування, реорганізація, ліквідація і склад капіталу. Склад капіталу являє собою складники, які висвітлені в системі бухгалтерського обліку відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Застосування даної моделі відбувається у рамках конкретно взятого підприємства.

Модель аудиту власного капіталу на макрорівні управління забезпечує його проведення в компаніях, холдингах й інших організаціях, що мають в своєму складі структурні підрозділи. Аудит базується на результатах його здійснення на макрорівні управління.

Відповідно до правил національних та міжнародних стандартів, а також конкретно поставлених цілей виконуються аудиторські процедури, що характеризують методику аудиту на макро- та мікрорівні [5, с. 112].

Проблему розробки методології конкретних алгоритмів аудиту вважати завершеною не можна, тим більше, що умови господарювання динамічно змінюються і висувають нові вимоги щодо вдосконалення системи інформації.

Розглянувши організацію проведення аудиту власного капіталу на макро- і мікрорівнях, дослідимо основні проблеми, з якими можна стикнутися при перевірці власного капіталу на підприємствах. Серед них можна виокремити наступні:

- проблема групування власного капіталу в розрізі його окремих ознак;
- недостатність форм первинних документів, що свідчить про неповне інформаційно-облікове забезпечення власного капіталу;
- проблема встановлення форм фінансової звітності, що не забезпечують підприємства необхідною інформацією.

Розглянемо першу проблему, яка полягає у формулюванні основ групування власного капіталу в розрізі його окремих ознак. Проте, незважаючи на це, саме визначення різних класифікаційних ознак при розгляді аудиту власного капіталу ставить за необхідним продовжувати такий напрямок дослідження. Грунтовність такого зауваження базується на тому, що й досі не існує єдиної думки, а відтак є певна невизначеність у питаннях розгляду класифікаційних ознак власного капіталу підприємства. При цьому підсиленням такої невизначеності є те, що різні дослідники неповністю враховують здобутки своїх попередників, зокрема, наголошуючи на вагомості окремої класифікаційної ознаки потім, чомусь не включають її до загального розгляду класифікації власного капіталу. Звісно, що остаточно визначити класифікаційне угруповання власного капіталу навряд чи можливо, внаслідок виокремлення кожним дослідником тих або інших форм його прояву та наголошенні на їх виключній важливості, натомість розгляд засад побудови такого угруповання є необхідним. Зокрема така необхідність визначається не лише розкриттям сутнісного розуміння власного капіталу, а й важливістю практичного визначення заходів щодо проведення його аудиту [2, с. 106].

Розглянемо наступні проблеми, а також шляхи удосконалення фінансової звітності, а також форм первинних документів власного капіталу підприємства.

Дана проблема полягає в тому, що встановлені форми фінансової звітності (Баланс, Звіт про власний капітал), а також застосовані первинні документи не забезпечують керівництво необхідною інформацією, а форми внутрішньої звітності, які б могли надати таку інформацію, не розроблені. Розв'язок цієї проблеми полягає у розробленні системи внутрішньої звітності про капітал. До переліку внутрішньої звітності власного капіталу можна віднести:

- рух власного капіталу;
- дані про вилучені акції за номіналом та за фактичною (ринковою) ціною;
- звіт про резервний капітал;
- звіт про неоплачений капітал;

- компенсаційні виплати у зв'язку із виходом засновника.

З метою покращення стану аудиту за власним капіталом слід провести заходи, які спрямовані на удосконалення звітності. Так, виходячи із складових власного капіталу, доцільно використовувати форми первинних документів для повного і розширеного обліково-інформаційного забезпечення власного капіталу. До типових форм внутрішніх первинних документів з обліку складових власного капіталу можна віднести:

- реєстр власників підприємства;
- акт вилучених часток власного капіталу;
- реєстр заборгованості по внесках.

Запропоновані форми первинних документів мають бути сформовані у відповідності до загальних вимог документування на підприємстві.

Наведені приклади первинних документів мають особливості використання і відображення інформації в цілому по підприємству без розмежувань по підрозділах. Дані документи мають функціональне призначення. На підприємстві слід передбачити інші внутрішні документи, що будуть містити як індивідуальне, основне інформаційне навантаження, так і доповнює аналітичний облік власного капіталу [1, с. 215].

Проаналізувавши вищенаведену інформацію основними шляхами удосконалення є:

- удосконалити методику групування власного капіталу за окремими його ознаками;
- розробити нові форми фінансової звітності, що дасть змогу одержати більш детальну інформацію про стан власного капіталу на підприємстві;
- розробити нові форми первинних документів.

Вирішення даних проблем дасть змогу удосконалити методику проведення аудиту власного капіталу підприємства та зробити її більш ефективною. Впровадження результатів дослідження дасть змогу підвищити аналітичність облікової інформації, збільшити рівень розуміння керівниками процесу проведення аудиту капіталу, вплив його на рентабельність та платоспроможність підприємства, посилити контроль за формуванням і динамікою власного капіталу підприємства відповідно до вимог законодавства, дасть можливість прогнозувати потреби та обирати оптимальні шляхи формування необхідних ресурсів.

Висновки. Отже, структура та ефективність використання власного капіталу підприємства безпосередньо впливають на формування добробуту його власників. Адже власний капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості. В умовах ринкової економіки в Україні процеси, що пов'язані з вдосконаленням системи управління власним капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Бобяк А.П. Удосконалення звітності із власного капіталу як основа інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень / А.П. Бобяк // Сталий розвиток України. - 2010. - № 3. - С. 214-217.
2. Бондаренко Т.В. Класифікаційні ознаки власного капіталу у розкритті його значимості з погляду виробничого підприємства / Т.В. Бондаренко // Інноваційна економіка. – 2012. - № 11. – С. 105-108.
3. Варичева Р.В. Звіт про власний капітал як джерело аудиту операцій з руху власного капіталу / Р.В. Варичева // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. - № 2. - С. 37-43.
4. Вівчар О. Й. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства / О. Й. Вівчар // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.5. – С. 25-27.
5. Коркушко О.Н. Аудиторський контроль складових власного капіталу / О.Н. Коркушко // Сталий розвиток економіки. – 2011. - № 2. – С. 111-113.

О.М. Откаленко

Вінницький торговельно – економічний інститут КНТЕУ

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Розглядаються питання визначення ціноутворення у вищих навчальних закладах, аналізується вартість освітніх послуг для потенційних споживачів та прогнозується динаміка коливання кон'юнктури ринку праці та освітніх послуг.

Ключові слова: ринок освітніх послуг, ціноутворення, освітня послуга, потенційні споживачі, вартість навчання

Постановка проблеми. У глобалізованому світі вища освіта визнана визначальним чинником людського розвитку та безальтернативним засобом національного самоутвердження. Враховуючи стан освітньої системи, її специфічні можливості задовольняти потреби індивідуума і суспільства в якісних освітніх послугах, визначають напрями і перспективи суспільного розвитку.

Сучасні проблеми ціноутворення на освітні послуги, які варто розуміти як «послуги з доступу до якісного навчального процесу», є одними із найбільш складних для вирішення через ряд причини, однією з яких є традиції та стереотипи, що історично склалися. Освіта в нашій країні традиційно, поряд із охороною здоров'я, сприймалася і до сьогодні сприймається суспільством виключно як сфера економіки соціального сектору. І хоча, як і будь – яка інша сфера економіки соціального сектору, системи освіти у більшій частині фінансується з бюджетів різних рівнів